

Homoseksualiteit in de zorg

“Ik geloof NIET in VASTGEROESTE DENKPATRONEN”

Ouderen in een verzorgingshuis die weer ‘in de kast kruipen’, verzorgend en verplegend personeel dat te maken krijgt met homo-onvriendelijke opmerkingen: het zou anno 2013 allang niet meer mogen voorkomen, maar helaas wijst de praktijk anders uit. Er wordt volop gewerkt aan meer tolerantie op dit gebied. En hoewel er nog een weg te gaan is, worden de eerste successen geboekt.

Linda de Roos (41) werkt als freelance verpleegkundige op onder meer de intensive care, hartbewaking en medium care in midden Nederland. “In die hoedanigheid kom ik in veel verschillende ziekenhuizen. Mijn carrière begon in een christelijk ziekenhuis in de regio Rotterdam. Toen collega’s daar ontdekten dat ik op vrouwen val, kreeg ik Bijbelteksten naar mijn hoofd geslingerd. En dat terwijl ik zelf ook gelovig ben. Toen ik belijdenis deed, hebben meerdere collega’s vanwege mijn geaardheid hun naam niet op de felicitatiekaart gezet. De opmerkingen die ik te horen kreeg, liepen uiteen. Zo verbaasde iemand zich er enorm over: ‘Maar jij ziet er helemaal niet zo uit!’ Ja, hoe moet je er dan uitzien? Of een collega die meteen vroeg, nadat ze het hoorde: ‘Nou ga je niet verliefd op mij worden hè?’ Alsof je als hetero-vrouw ook zomaar op iedere man verliefd wordt! Wat dat betreft heb ik in dat ziekenhuis het beeld wel wat kunnen wijzigen, denk ik. Er zijn zelfs later nog collega’s naar me toegekomen om te praten over hun eigen homoseksuele gevoelens. Ze durfden daar niet voor uit te komen, uit angst alles kwijt te raken. De opmerkingen die ik te horen kreeg, raakten

“Misschien moet er bijvoorbeeld tijdens de opleiding extra aandacht aan dit onderwerp worden besteed. Hoe kun je er het beste op reageren?”

Danny van Muijden

mij wel. Het is toch een stukje van je identiteit. Tegenwoordig heb ik er nauwelijks nog mee te maken, wat komt omdat ik in andere

ziekenhuizen werk en omdat ik er zelf inmiddels veel sterker in sta. Als een christelijke collega mij er nu op aanspreekt, dan zeg ik

dat mijn God niet oordeelt over de liefde, als het echte liefde is. Vaak is de zaak daarmee afgedaan.”

Trots op Roze Loper

Voorvallen zoals die van de Roos, kent Andre van Aken (52) niet, maar hij is wel blij dat in 't Huis aan de Vecht in Utrecht (onderdeel van AxionContinu), waar hij als verzorgende IG werkt, aan homovriendelijk beleid wordt gedaan. “Ik werk nu 25 jaar in hetzelfde huis en er is in al die tijd eigenlijk nooit moeilijk gedaan over het feit dat ik homoseksueel ben. Wij hebben afgelopen voorjaar meegedaan aan de screening voor de Roze Loper (zie kaders, red.) en dat hebben we gehaald. We moesten daarvoor aan een aantal criteria voldoen. Je moet niet alleen een goed beleid hebben voor mensen met een andere seksuele geaardheid, maar ook op het gebied van een andere cultuur. We zijn er trots op dat we dit hebben gehaald. Natuurlijk ontkom je niet aan een enkele sceptische opmerking van een bewoner, maar dat hoeft geen groot probleem te zijn, als je er maar goed op reageert. Ik denk wel dat het feit dat verzorgingshuizen voornamelijk bewoond worden door vrouwen een positief effect op de tolerantie heeft. Ik kom niet zelden tot de mooiste gesprekken over het onderwerp. Dat we hier in de stad zitten, zal ook positief werken. Ik denk dat er hier toch minder vooroordelen zijn ten aanzien van homoseksualiteit dan op het platteland. Met het keurmerk dragen we uit dat homoseksualiteit bij ons geen issue is. Of je hier nou komt wonen, of hier komt werken: het is geen probleem. Aan de ene kant is het natuurlijk best erg dat zo'n keurmerk nodig is. Maar zolang de acceptatie nog niet honderd procent is, zal het nodig zijn, helemaal met het oog op de vergrijzing waar we mee te maken krijgen.”

Schandalig

Waar André al 25 jaar werkzaam is in de zorg, komt Danny van Muijden (29) pas sinds twee jaar “kijken”. “Ik heb momenteel een werkplek bij zorginstelling Florence in Rijswijk, maar ik heb al in diverse andere instellingen ervaring mogen opdoen. Voor mij is mijn geaardheid geen issue. Ik sta er niet bij stil, het is gewoon zo. Dat dat voor bewoners anders kan liggen, vond ik wel even schrikken. Het kwam ter sprake tijdens de verzorging van een bewoonster. Zij vroeg mij of ik geloofde. Ik antwoordde: ‘Nee, omdat ik vind dat het geloof homoseksualiteit veroorzaakt’. Ik vertelde haar dat ik een vriend had.

“De opmerkingen die ik te horen kreeg, raakten mij wel. Het is toch een stukje van je identiteit.”

Linda de Roos

Roze Loper

In 2006 vroegen medewerkers van het COC in Nijmegen zorginstellingen hoe zij omgingen met homoseksuelen in hun huizen. Zij kregen te horen dat er geen homo's of lesbiennes waren onder de senioren. Statistisch gezien is dat onmogelijk. De actieve leden van het COC gingen met een aantal zorginstellingen het gesprek aan en 2008 werden de eerste *Roze Lopers* uitgereikt als een aanmoedigingsprijs voor een homovriendelijker beleid.

Immiddels is de Roze Loper een keurmerk van KIWA (instelling voor kwaliteitszorg) dat aangeeft dat een zorginstelling voor ouderen homovriendelijk is. Voor het krijgen van de Roze Loper voert de organisatie een tolerantiescan uit. Deze scan heeft als doel de acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuele mensen te bevorderen en geeft organisaties inzicht in hoeverre het aanbod daadwerkelijk aansluit bij deze doelgroep. Het prikkelt de bewustwording bij management en medewerkers van zorginstellingen. Respect en openheid, waarborging van privacy, aandacht en training in omgaan met seksuele diversiteit, gelijke behandeling van partners en zorgvuldigheid in de omgang met seksuele diversiteit komen aan bod. Na de scan volgt een audit. Een commissie voert gesprekken in de organisatie. Daarna wordt het keurmerk toegekend.

Aantal homo-ouderen in Nederland

Er zijn in Nederland ongeveer 230 duizend mannen en vrouwen ouder dan 55 jaar met homo- of lesbische gevoelens. Ongeveer zes procent van de bevolking boven de 55 is homoseksueel. Omdat er onder ouderen meer vrouwen dan mannen zijn, zal de groep oudere lesbische vrouwen ook iets groter zijn dan de groep oudere homomannen.

“Wij vinden het onacceptabel dat mensen zich negatief uitlaten ten opzichte van de homoseksuele medebewoner of tegen collega’s. We geloven niet in vastgeroeste denkpatronen, hoe oud iemand ook is.”

Lex Roseboom

Daar reageerde ze heel heftig op. Ze vond het schandalig. Omdat we ons op dat moment in een kwetsbare situatie bevonden – ik hielp haar met douchen – heb ik snel gezegd dat ik een grapje maakte. Het was zo’n ongemakkelijke situatie. Het is natuurlijk belachelijk dat je jezelf niet mag zijn.”

Danny ziet zichzelf in de toekomst wel een rol spelen in een verhoogde acceptatie van homoseksualiteit in de zorg. “Ik ben zelf op latere leeftijd met mijn opleiding begonnen. Ik sta wat betreft mijn geaardheid sterk in mijn schoenen, dus de opmerking van die bewoonster kon ik goed naast me neerleggen. Maar wat als je heel jong het vak instapt en ook nog eens net uit de kast bent? Dan kan zo’n kwetsende reactie je behoorlijk van stuk brengen. Voor die groep zou ik wel op willen komen. Misschien moet er bijvoorbeeld tijdens de

opleiding of het opdoen van de werkervaring extra aandacht aan dit onderwerp worden besteed. Hoe kun je er het beste op reageren? Ik heb tot nu toe slechts enkele opmerkingen van bewoners gekregen, niet genoeg om mijn werkvreugde te ontnemen. Toch kan ik me heel goed voorstellen dat als het niet de kop in wordt gedrukt, als er geen beleid voor is, het er ook zomaar toe kan leiden dat iemand de lol in zijn werk verliest.”

Een thuis voor iedereen

En dat is nou precies waarvoor beleid moet worden gemaakt, stelt Lex Roseboom, voorzitter van de werkgroep Roze Ouderen van AxionContinu. “Wij bieden een thuis voor iedereen. Niet alleen voor de bewoners, ook voor de medewerkers. En diversiteit speelt daarbij een grote rol. In onze opleidingen

geven we dit begrip een plaats. We proberen onze medewerkers een open oog te geven. Daarmee doelen we niet alleen op homoseksuele bewoners of medewerkers, maar ook op allochtonen of mensen met een andere cultuur of levensstijl. Los van de scholing, laten we dit ook zien in ons themanummer *Roze Ouderen* en in ons blad *Contact*.” Beleid op dit gebied betekent ook optreden. Lex: “Wij vinden het onacceptabel dat mensen zich negatief uitlaten ten opzichte van de homoseksuele medebewoner of tegen collega’s. We geloven niet in vastgeroeste denkpatronen, hoe oud iemand ook is. Het wordt natuurlijk wel een ander verhaal als iemand een reactie geeft door een ziektebeeld. Maar als iemand bijvoorbeeld ‘flikker’ roept, dan treden we direct op. Doordat al onze medewerkers een training krijgen, wordt dit gedrag duidelijker herkend. We gaan met de desbetreffende bewoner of medewerker in gesprek. Als iemand zegt dat hij of zij niet door een homoseksuele medewerker geholpen wil worden, dan maken wij duidelijk dat iemand hier dan niet kan blijven wonen. Als het een onderdeel is van geloofsbeleving of een ziektebeeld, proberen we het te vermijden. Maar als iemand helder van geest is en dit toch doet, dan maken we ons standpunt in deze onomwonden duidelijk. Mijn ervaring is dat als je mensen erop aanspreekt, ze daarvan schrikken en het niet nog een keer zeggen. Ik hoop dat iedereen die in de zorg werkzaam is, in de breedte van de diversiteit gaat kijken. Mensen moeten het leven kunnen leiden dat ze belangrijk vinden.”

Interessante websites

Kijk voor meer informatie over roze senioren op www.roze50plus.nl en voor meer informatie over de Roze Loper op www.rozezorg.nl.